

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 331.556.4:33

Оксана ЛОШЕНЮК

ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ РЕГУЛЮВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ ТРУДОВОЇ МІГРАЦІЇ В УКРАЇНІ

Розкрито проблеми та можливості міжнародної трудової міграції для України. Ідентифіковано, що підхід до регулювання міжнародної трудової міграції має бути комплексним, охоплювати усю сукупність факторів її розвитку, що і забезпечить коректування економічних і соціальних змін. Проаналізовано діючу Концепцію регулювання міжнародної трудової міграції в Україні, обґрунтовано необхідність її удосконалення. Окреслено пріоритетні цілі Концепції державної міграційної політики в Україні. Визначено, що державна міграційна політика здійснюється як у еміграційному, так і в імміграційному напрямках. Розглянуто основні фактори імміграційної та еміграційної складових. Доведено, що міграційна політика України формується у напрямку інтеграції до Європейського Союзу, що передбачає взаємовигідний перерозподіл людського потенціалу між країнами. Наближення якості життя населення до рівня країн ЄС є пріоритетною вимогою інтеграції в дане об'єднання. Наголошено на тому, що у законодавчому регулюванні міграційних процесів залишається ряд прогалів, що стосуються розвитку і реалізації людського потенціалу мігрантів. Сформовано комплекс заходів щодо регулювання міжнародної трудової міграції. За результатами досліджень запропоновано такі заходи регулювання міжнародної трудової міграції в Україні: скорочення еміграції з України за рахунок підвищення її соціально-економічного стану, навчання і перепідготовка потенційних емігрантів, враховуючи особливості розвитку ринку праці в країні, активізація внутрішньої мобільності, орієнтованої на уповільнення еміграції, регулювання зовнішньої зайнятості громадян України, створення умов для залучення та ефективного використання грошових переказів мігрантів, використання транснаціональних зв'язків мігрантів, протидія вербуванню національних трудових ресурсів, підвищення імміграційної привабливості України для певних категорій фахівців, протидія нелегальної міграції та небажаної імміграції, регулювання іммігрантами на території України, легалізація в окремих випадках вже присутніх нелегальних іммігрантів, укладання двохсторонніх угод щодо забезпечення зворотної міграції, сприяння рееміграції, захист прав та інтересів трудових мігрантів в Україні і за кордоном.

Ключові слова: міжнародна трудова міграція, державна міграційна політика, концепція регулювання міжнародної трудової міграції

Постановка проблеми. Сьогодні одним із важливих завдань економічної політики України є удосконалення регулювання міжнародної трудової міграції. При цьому необхідно максимально враховувати абсолютні і порівняльні переваги, а також інтереси нашої країни, які сприятимуть ефективному використанню трудового потенціалу на світовому ринку праці.

Проблеми міжнародної трудової міграції для України набувають все більшої актуальності у зв'язку з посиленням інтеграційних процесів, насамперед, на європейському просторі та отримання Україною безвізового дозволу перетину кордонів, що створює можливості офіційного працевлаштування навіть на обмежений період часу. У свою чергу, вигідне геополітичне розташування надає Україні великі потенційні можливості та умови залучення міжнародних трудових мігрантів, кількість яких у світі останнім часом суттєво збільшується. За даними Міністерства закордонних справ України станом на 2016 р., до 5 мільйонів українців перебувають на легальних умовах за кордоном і ця тенденція зростає [1]. Прагнення України стати повноправним членом Європейського Союзу (ЄС) зумовлює необхідність створення економічних і соціальних засад для регулювання міграційними процесами, що відповідатимуть інтересам мігрантів та держави загалом. Для цього Україні потрібно сформуванню такої концепції регулювання зовнішніх міграційних потоків, яка відповідає б глобальним та міжнародним тенденціям міжнародної трудової міграції.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженням процесів регулювання міжнародної міграції трудових ресурсів займалися провідні вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: Т. Андерсен, О. Власюк, А. Вільямс, А. Гайдуцький, М. Долішній, В. Іонцев, І. Лапшина, Е. Лібанова, Т. Мельник, А. Мокій, О. Малиновська, М. Романюк, Г. Тапинос, М. Тодаро, А. Філіпенко, М. Шульга, Т. Юдіна та ін. Проте аналіз особливостей участі України у міжнародних міграційних процесах свідчить про недосконалість напрямів державної міграційної політики країни, що призводить до нелегальної трудової міграції, а також від'їзду за межі України кваліфікованої робочої сили, високопрофесійних фахівців та авторитетних вчених і потребує удосконалення концепції регулювання міжнародної трудової міграції.

Метою статті є обґрунтування напрямів вдосконалення чинної Концепції державної міграційної політики.

Виклад основного матеріалу. Глобалізація та інтеграція ринків праці ставить для України завдання пошуку нових механізмів і створює нові виклики для України, інтенсифікуючи міграційні процеси та трансформуючи міграційні зв'язки, з іншого боку – членами світового співтовариства ініціюються нові, відповідні до глобальних проблем, механізми регулювання і координації міжнародної міграції, у тому числі і трудової міграції. Це зумовлює нові вимоги до змісту і характеру реалізації міграційної політики. Підхід до регулювання міжнародної трудової міграції має бути комплексним, охоплювати усю сукупність факторів її розвитку, що і забезпечить коректування економічних і соціальних змін.

Діюча Концепція державної міграційної політики визначає напрями, стратегічні завдання державної міграційної політики України, принципи і пріоритети діяльності державних органів у сфері міграції, напрями вдосконалення її законодавчого та інституціонального забезпечення, а також механізми її реалізації [2]. Проте економічна та політична ситуація,

що склалась у країні, вказує на необхідність оновлення даної концепції, яка сьогодні втрачає свою актуальність.

На наш погляд, основними цілями нової Концепції державної міграційної політики повинні бути, перш за все, забезпечення сталого соціально-економічного і демографічного розвитку країни; створення необхідних умов для задоволення потреб економіки країни у трудових ресурсах належної якості і в достатній кількості. Все це має запобігати скороченню втрат населення держави внаслідок еміграції та гарантувати захист прав та інтересів українських мігрантів за кордоном, розвиток тісних зв'язків із ними, використання потенціалу діаспор в інтересах розвитку України.

Особливе значення потрібно надавати питанням повернення працівників-мігрантів та створенню привабливих умов для використання їхніх валютних заощаджень у торговельному підприємстві, сільському господарстві, житловому будівництві тощо. Необхідно всіляко сприяти репатріації етнічних українців та їхніх нащадків, вихідців з України інших національностей, тобто близького за мовою та культурою населення. Разом з цим має відбуватись дозоване розширення прийому певних категорій економічних іммігрантів на тимчасовій основі та розробляти механізми, які б уможливили у відповідності певним критеріям перетворенню їхнього тимчасового статусу на постійний та забезпечували інтеграцію мігрантів в українське суспільство, запобігали виявленню расизму та ксенофобії.

Державна міграційна політика здійснюється як у еміграційному, так і імміграційному напрямках. Досвід зарубіжних країн дає підстави стверджувати, що практична діяльність держави у сфері реалізації основних цілей еміграційної політики може здійснюватися за різними факторами, основними серед них є: кількісне і якісне регулювання обсягів трудової еміграції; організація і використання контрактної (цільової) форми найму трудових ресурсів для роботи за кордоном за безпосередньою участю влади; державне ліцензування приватних суб'єктів господарювання, які покликані здійснювати офіційне працевлаштування громадян за кордоном; географічна диверсифікація еміграційних потоків з метою зниження залежності національної економіки від небажаних коливань ринкової кон'юнктури в країнах, куди спрямовуються потоки іноземної робочої сили; заохочення трудових мігрантів до здійснення валютних переказів із-за кордону; захист прав і свобод трудових мігрантів у країнах перебування шляхом виконання міждержавних угод і надання переваги цільовим формам використання робочої сили для працевлаштування за кордоном [3].

На сучасному етапі чимала кількість країн, насамперед розвинуті держави Заходу, у своїй міграційній політиці пріоритетне місце відводять імміграційній складовій, основними факторами якої виступають: залучення необхідних економіці країни трудових ресурсів; кількісне і якісне квотування іммігрантів з урахуванням економічного та політичного стану країни; боротьба з нелегальними мігрантами, протидія появам расизму, ксенофобії та релігійним конфліктам; стимулювання рееміграції, створення сприятливих соціально-економічних умов для повернення мігрантів в Україну; адаптація та інтеграція іммігрантів, надання їм інформаційно-консультативних послуг [4].

Сьогодні міграційна політика України формується, головним чином, у напрямку інтеграції до Європейського Союзу [5], що передбачає взаємовигідний перерозподіл людського потенціалу між країнами. Легальні міграційні потоки сприяють обміну знаннями, ідеями, досвідом, доступу до ринків праці країн, тобто ефективному використанню і накопиченню

людського потенціалу обома сторонами. Підвищення людського потенціалу є запорукою зростання конкурентоспроможності країни, а отже, й піднесення рівня життя населення. Наближення якості життя населення до рівня країн ЄС є пріоритетною вимогою інтеграції в дане об'єднання [6].

Незважаючи на прогрес у законодавчому забезпеченні відносин, у державному регулюванні міграційних процесів залишається ряд прогалин, які, перш за все, стосуються розвитку і реалізації людського потенціалу мігрантів. В цьому аспекті для отримання найбільших економічних ефектів від взаємовигідного перерозподілу людського потенціалу, Україні необхідно підвищувати усі складові національного людського потенціалу і, передусім, освітньо-кваліфікаційні вимоги до трудових ресурсів.

Це дає підстави сформулювати комплекс заходів щодо вдосконалення регулювання міжнародної трудової міграції. Перш за все, такі заходи необхідно направити на скорочення еміграції з України за рахунок покращення соціально-економічного стану в державі. Зокрема, необхідно передбачати протидію «відтоку мізків», а відтак потрібно створювати умови для підвищення рівня добробуту потенційних мігрантів за рахунок підняття рівня оплати праці, орієнтованого на всі професійні групи потенційних мігрантів, особливо на висококваліфікованих фахівців і молодь, враховуючи особливості ринку праці регіонів. Важливо надати даним групам мігрантів житло, що має здійснюватися на компенсаційній основі з можливим наданням пільгових кредитів та спеціальних пільг, які будуть спрямовані на коректування рівня добробуту і додаткову мотивацію до трудової діяльності на батьківщині, включаючи податкові, тарифні (транспорт і житлово-комунальні) та інші пільги. Разом з тим, необхідно створити нові робочі місця, які будуть підтримувати розвиток певних галузей економіки з урахуванням кон'юнктури вітчизняного ринку праці. Особлива увага має приділятися стимулюванню інноваційної діяльності, диверсифікації галузей економіки і розширенню перспективних виробництв. Необхідно також покращити умови підприємницької діяльності, які орієнтовано на групи підприємців з високою міжнародною мобільністю (зайнятих у глобальних галузях), з урахуванням особливостей підприємницького клімату у регіонах. Це, у свою чергу, передбачає надання спеціальних пільг (щодо податків і мита, кредитну, оренди і використання землі), компенсацію витрат (відсотків за довгостроковими кредитами) на заснування і розвиток бізнесу та безкоштовних послуг (банківських, у сфері безпеки й ін.) з боку держави.

Водночас вагоме значення має приділятися навчанню і перепідготовці потенційних емігрантів, враховуючи особливості розвитку ринку праці в країні, її окремих регіонах та тенденції внутрішньої міграції. За деякими категоріями професійних емігрантів може запроваджуватись вимога щодо компенсації державних витрат на освіту (або інших витрат), яка передбачатиме збільшення платежів за підготовку й оформлення міграційних документів, уведення спеціальних платежів на страхування життя і здоров'я тимчасових емігрантів.

Ретельну роботу необхідно проводити щодо активізації внутрішньої мобільності, орієнтованої на ретардацію (уповільнення) зовнішніх міграційних потоків за рахунок їх компенсації можливостями для внутрішньої міграції з урахуванням відмінностей у рівні соціально-економічного розвитку регіонів країни. При цьому мають створюватись сприятливі умови для переселення жителів периферійних районів, що мають необхідний рівень кваліфікації, в інші місця постійного проживання.

Через засоби масової інформації за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів мають проводитись заходи зі спеціальної агітації і пропаганди, орієнтовані на потенційних емігрантів як загалом, так і на окремі їх групи. Це здійснюватиме інформаційний вплив на зміну суб'єктивних оцінок еміграції (престижність, задоволеність кар'єрою і т. п.) і зниження міграційних намірів. В контексті цього необхідно не допустити, насамперед, зростання масового безробіття і зниження рівня життя населення України. В таких рамках регулювання міграції доцільно визначити географічні зони, де спостерігається посилення міграційних намірів, виділити пріоритетні групи потенційних емігрантів, а також врахувати тенденції розвитку внутрішньої міграції. У плани щодо зниження бідності слід включити весь комплекс інструментів з поживлення економічної активності і покращення стану ринку праці.

Водночас повинна забезпечуватись протидія вербуванню національних трудових ресурсів, яка має передбачати зменшення масштабів та інтенсивності небажаної еміграції, орієнтованої на окремі групи емігрантів, категорії висококваліфікованих фахівців і людей з рідкими професіями. Для цього мають бути розроблені спеціальні заходи, а саме: забезпечення кар'єрного росту на державних підприємствах; надання грантів; надання пільг родинам та ін.

Друга група заходів вдосконалення нової Концепції державної міграційної політики у сфері управління еміграційними потоками має спрямовуватись на регулювання зовнішньої зайнятості громадян України. Тимчасовий характер праці за кордоном та сприяння працевлаштуванню відповідно до освітньо-кваліфікаційного рівня мігрантів стимулює збереження і можливе підвищення їх людського потенціалу та його подальшу реалізацію в Україні при поверненні. Політика регульованої зовнішньої зайнятості має, по-перше, ґрунтуватись на вивченні освітнього рівня мігрантів, подальшому працевлаштуванні за кордоном відповідно до їх кваліфікації, забезпеченні можливостей покращання професійного рівня в країнах призначення та визнання цими країнами кваліфікацій мігрантів; по-друге, має врегульовувати питання соціального і пенсійного забезпечення мігрантів, встановлювати порядок внесків в Пенсійний фонд України та зарахування страхового стажу за період роботи за кордоном. Зважаючи на те, що на теперішній час більшість українських трудових мігрантів працює у неформальному секторі країн призначення (наприклад, сфері домашнього господарства), процес регулювання зовнішньої зайнятості може включати укладення угод про працевлаштування громадян між Державною службою зайнятості України та державними асоціаціями зайнятості і кадровими агентствами, що співпрацюють із суб'єктами неформального сектору країн призначення. Такі угоди, що забезпечать соціальні права мігрантів та нададуть їм законного статусу, можуть створити вигідні умови легальної тимчасової еміграції і, відповідно, збереження їх людського потенціалу.

Особливу увагу потрібно приділити розширенню міждержавного співробітництва у сфері захисту прав та інтересів емігрантів на основі норм міжнародного права. Для цього із країнами (інтеграційними угрупованнями), які є центрами тяжіння українських емігрантів, мають бути підписані відповідні угоди про: працевлаштування мігрантів, мінімальний рівень оплати праці, дотримання прав мігрантів і т. п. Координація за дотриманням прав та інтересів мігрантів має здійснюватися у взаємодії з міграційними службами країн імміграції при участі дипломатичних представництв України.

Для посилення захисту прав та інтересів працівників мігрантів за кордоном необхідно: активізувати переговори з країнами реципієнтами української робочої сили щодо розширення легальних каналів працевлаштування українців на їх території, гарантій їхніх прав; підписати міждержавні угоди щодо соціального захисту та пенсійного забезпечення працівників мігрантів, які б передбачали врахування сукупного страхового стажу, набутого на території України та країн працевлаштування; надавати мігрантам через дипломатичні представництва за кордоном, кол центри та веб сайти державних органів в Україні надійну інформацію щодо їхніх прав та обов'язків, налагодити систему правової та соціальної допомоги за кордоном тим мігрантам, які її потребують; підтримувати тісний зв'язок і взаємодію з організаціями мігрантів, надавати допомогу в налагодженні культурного життя, української освіти та виховання в громадах працівників мігрантів за кордоном [7].

Окремою групою заходів необхідно виділити створення умов для залучення та ефективного використання грошових переказів мігрантів, а також використання транснаціональних зв'язків мігрантів. До переліку заходів щодо залучення грошових переказів мігрантів та використання їх транснаціональних зв'язків, наприклад, мають входити: заохочення дітей емігрантів до здобуття освіти в українських вузах; залучення українських науковців, що працюють за кордоном, до науково-дослідних проектів в Україні; організація спільних конференцій, симпозіумів, форумів, семінарів, круглих столів між українськими спеціалістами і науковцями, що працюють у різних країнах; укладення контрактів з висококваліфікованими спеціалістами у освітній, інформаційній, медичній та інших галузях передових технологій; розвиток асоціацій українських мігрантів і використання колективних грошових переказів для спільного фінансування інвестиційних та соціальних проектів у містах та регіонах країни; здешевлення послуг грошових переказів мігрантів в Україну; створення вигідних умов для покладення грошових переказів на депозити та інвестування коштів у виробництво; надання інформаційної підтримки мігрантам; розробка привабливих інвестиційних програм.

Заходи державної міграційної політики у сфері регулювання імміграційними потоками мають бути направлені на підвищення імміграційної привабливості України для певних категорій фахівців. Вони мають орієнтуватися на індивідуальну і групову імміграцію, ураховувати її гендерний, професійний і віковий аспекти. Відтак, мають передбачати зниження платежів за підготовку і оформлення міграційних документів, звільнення від додаткових платежів (що покриваються за рахунок держави); компенсацію (повну або часткову) витрат на виїзд та організацію проживання, орієнтовану на певні професійні групи потенційних мігрантів, особливо на висококваліфікованих фахівців і молодь з врахуванням особливостей ринків праці регіонів країни. Необхідно врегулювати питання пенсійного забезпечення, орієнтованого на певні професійні групи потенційних іммігрантів; для тимчасових іммігрантів передбачити переказ внесків (роботодавцями з України) у пенсійні фонди інших країн, щоб у мігрантів, які перебувають в Україні, не переривався процес накопичення коштів пенсійного призначення. Для постійних іммігрантів слід ініціювати процес прискореного нагромадження пенсійних внесків (за участю роботодавців) або забезпечити переказ накопичених пенсійних внесків на батьківщині в Україну. Реалізація відповідних заходів вимагає підписання додаткових міждержавних угод; зокрема, полегшення процесу возз'єднання з родинами, створення сприятливих умов для початку іммігрантами підприємницької діяльності, орієнтованої на підприємців-

іммігрантів, особливо які планують створення бізнесу у певних секторах економіки; надання додаткових пільг (податкових, кредитних, земельних, митних та ін.) і безкоштовних послуг для іммігрантів, що засновують новий бізнес, розмір яких залежить від обсягів первісних інвестицій і регіону їх розташування. Особлива увага має приділятися забезпеченню доступу іммігрантів до послуг освіти та охорони здоров'я на рівні з громадянами України.

Окремо потрібно виділити проблему небажаних іммігрантів, а також проблему нелегальної міграції. Для цього необхідно оновлювати систему квотування в країні згідно з актуальними проблемами на ринку праці, а також використовувати жорстку систему контролю імміграції.

Наступна група заходів стосується регулювання вже безпосередньо на території України. На наш погляд, необхідна легалізація в окремих випадках вже присутніх нелегальних іммігрантів. Це має здійснюватися у формі імміграційних амністій та за рахунок загального спрощення процедур легалізації, які сприяють отриманню офіційних документів і офіційному працевлаштуванню. Легалізація може супроводжуватися заходами з оптимального розселення мігрантів відповідно до зміни територіальної структури господарського комплексу і демографії. Також особливу увагу слід приділити захисту прав та інтересів іммігрантів в Україні. Доцільно передбачити імплементацію норм міжнародного права і виконання міжнародних угод у сфері захисту прав та інтересів емігрантів на основі норм міжнародного права; розширювати співробітництво з окремими країнами та інтеграційними угрупованнями (у контексті посилення захисту прав та інтересів мігрантів за кордоном), при участі дипломатичних представництв інших країн. В окремих випадках може бути проведено розширення прав іммігрантів, зокрема, тих, що інвестують свої кошти в економіку України.

Ще однією важливою групою заходів з реалізації Концепції державної міграційної політики є забезпечення зворотної міграції. Вона може бути забезпечена шляхом укладання двохсторонніх угод, а також шляхом запровадження заходів із сприяння рееміграції (табл. 2).

Залучення потенціалу емігрантів для досягнення цілей людського розвитку слід здійснювати також шляхом використання транснаціональних зв'язків мігрантів та грошових переказів.

У процесі вдосконалення правового регулювання міграції особлива увага має приділятися захисту прав та інтересів трудових мігрантів в Україні і за кордоном (особливо економічних прав). Обмежувальні норми (для іммігрантів) не мають створювати дискримінацію за національними та етнічними ознаками й погіршувати умови життєдіяльності мігрантів. Важливо забезпечити стабільність міграційного законодавства й суспільне обговорення проектів його змін. Для захисту прав трудових емігрантів за кордоном потрібно ініціювати проекти міждержавної координації, зокрема, доцільно використовувати досвід і потенціал візових центрів ЄС у третіх країнах, а також можливості європейської політики сусідства; приєднуватися до тематичних програм ЄС із розвитку співробітництва у сфері міжнародної міграції; долучатися до місії ЄС у сфері допомоги на кордонах і боротьби з нелегальною міграцією [10]; ініціювати програми у сфері боротьби з новими видами нелегальної міграції.

Етапи і заходи сприяння реєміграції

Етапи сприяння реєміграції	Заходи сприяння реєміграції
1. Інформування мігрантів в країнах призначення	– надання інформації щодо соціально-економічної ситуації в Україні, можливостей працевлаштування, організації бізнесу тощо
2. Допомога у працевлаштуванні в Україні	– спрямування діяльності регіональних центрів зайнятості у напрямку надання реємігрантам допомоги у пошуку прийнятної місця роботи або започаткуванні власної справи шляхом проходження спеціального бізнес-курсу; – впровадження програм навчання і перепідготовки для реємігрантів із врахуванням потреби ринку праці; – впровадження системи визнання навиків і кваліфікацій напівформального і неформального навчання (навчання під час роботи), що є найбільш поширеною формою навчання для українських трудових мігрантів (така система може базуватись на Європейській стандартній класифікації освіти (EQF), Загальноєвропейських принципах визнання напівформального і неформального навчання, Europass (документації доказів набуття окремих видів знань і навичок, у тому числі особистих) – це розширить можливості працевлаштування реємігрантів в Україні, а отже й забезпечить реалізацію їх людського потенціалу); – надання реємігрантам-спеціалістам високої кваліфікації можливості працевлаштування у спеціально створених високотехнологічних центрах;
3. Допомога для відкриття власної справи в Україні	– впровадження державної системи пільгового кредитування реємігрантів для започаткування ними підприємницької діяльності на основі доведення претендентами життєздатності, перспективності та відповідності потребам розвитку регіону їх бізнес-планів; – встановлення пільгового режиму оподаткування протягом першого періоду підприємницької діяльності реємігранта (наприклад, строком від 1 до 2 років); – створення можливостей зменшення мита на ввіз мігрантами обладнання та інструментів з метою організації власного бізнесу в Україні; – юридична та консалтингова допомога;
4. Соціально-економічна інтеграція реємігрантів	– розробка адаптаційних навчальних програм для учнів та студентів – дітей зворотних мігрантів з метою їх освітньої реінтеграції та продовження формування їх людського потенціалу в Україні; – створення і впровадження програм соціально-економічної адаптації реємігрантів; – забезпечення доступу до громадських та соціальних послуг, охорони здоров'я, освіти для самих реємігрантів та їх дітей;
5. Забезпечення можливості перенесення прав соціального та пенсійного забезпечення	в цьому напрямі важливою є широка інформаційна і просвітницька діяльність серед емігрантів щодо сплати добровільних страхових внесків, а також виправлення існуючого економічно непривабливого образу України додатковими заходами державної політики у фінансовому і соціальному секторах економіки, підвищенням загальних показників міграційної привабливості.

Джерело. Складено автором за даними [8, 9].

Висновки. Нова Концепція регулювання міжнародної трудової міграції в Україні має передбачати формування багаторівневого інституціонального забезпечення з відповідним застосуванням системи заходів, методів та інструментів на відповідному рівні регулювання. Результати впровадження таких інструментів передбачають більш жорстку політику щодо обсягів імміграції, скорочення еміграції, залучення приватних грошових переказів та їх імплементація в економіку України та регулювання зовнішньої зайнятості громадян України. Дії в даному напрямку включають не лише застосування інструментів економічної політики, а й реформування секторів, пов'язаних з розвитком людського потенціалу: освіти, науки та охорони здоров'я. Необхідним для виконання конкретних завдань в межах впровадження даних інструментів є співпраця органів виконавчої влади, громадянського суспільства та суб'єктів господарювання. Впровадження запропонованих інструментів міграційної політики, розроблених з використанням попереднього аналізу передового досвіду країн світу у сфері міграційного регулювання, дозволить найбільш ефективно введення в дію і функціонування механізму регулювання міжнародної трудової міграції в Україні.

Список використаних джерел

1. У МЗС назвали кількість українців, які легально виїхали за кордон [Електронний ресурс] // Аналітичний портал "Слово і діло". – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2016/06/10/novyna/suspilstvo/u-mzs-nazvaly-kilkist-ukrayincziv-yaki-lehalno-vyixaly-za-kordon>.
2. Про Концепцію державної міграційної політики: Указ Президента від 30 травня 2011 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/622/2011>.
3. Barder O. Which Countries Have the Best Migration Policies? [Електронний ресурс] / O. Barder, P. Krylov // Center for Global Development in Europe. – 2016. – Режим доступу : <https://www.cgdev.org/blog/which-countries-have-best-migration-policies>.
4. Immigrant Integration [Електронний ресурс] // Migration Policy Institute. – 2017. – Режим доступу : <http://www.migrationpolicy.org/topics/immigrant-integration>.
5. Дергач А. В. Досвід країн ЄС в управлінні міграційними потоками / А. В. Дергач // Науковий вісник Академії муніципального управління. – 2013. – С. 247–252. – (Сер. "Управління").
6. Курій Л. О. Регулювання міграційних процесів в системі формування конкурентоспроможності економічної системи України [Електронний ресурс] / Л. О. Курій. – 2013. – Режим доступу : http://mev.khnu.km.ua/load/2013/4_formuvannja_konkurentospromozhnosti_v_umovakh_zrostannja_mobilnosti_ljudskogo_kapitalu/34-1-0-197.
7. Малиновська О. Міграційна політика в Україні: формування, зміст, відповідність сучасним вимогам [Електронний ресурс] / Олена Малиновська // Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. – 2014. – Режим доступу : http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_Briefing_Series/PB_01_migration_2013_ukr.pdf.

8. *European Guidelines for Validating Nonformal and Informal Learning / European Centre for the Development of Vocational Training. European Commission. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009. 90 p.* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4054_en.pdf.
9. *European qualifications framework (EQF)* [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.cedefop.europa.eu/bg/events-and-projects/projects/european-qualifications-framework-eqf>.
10. *Боротьба з нелегальною міграцією та торгівлею людьми* [Електронний ресурс] // EUBAM – Режим доступу : <http://eubam.org/ua/who-we-are/>.

References

1. U MZS nazvaly kilnist ukrainsiv, yaki lehalno vykhaly za kordon [The Ministry of Foreign Affairs of Ukraine reported the number of Ukrainians who legally moved abroad]. *Analitychnyi portal "Slovo i dilo" – Analytical portal "Word and Deed"*, 2016, from <https://www.slovoidilo.ua/2016/06/10/novyna/suspilstvo/u-mzs-nazvaly-kilkist-ukrayincziv-yaki-lehalno-vyyixaly-za-kordon> [in Ukrainian].
2. Pro Kontseptsiu derzhavnoi mihratsiinoi polityky: Ukaz Prezydenta vid 30 travnia 2011 roku [On the Concept of State Migration Policy: the Decree of the President of Ukraine dated 30 May 2011], from <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/622/2011> [in Ukrainian].
3. Barder O., Krylova P. Which Countries Have the Best Migration Policies? Center for Global Development in Europe, 2016, from <https://www.cgdev.org/blog/which-countries-have-best-migration-policies> [in English].
4. Immigrant Integration. Migration Policy Institute, 2017, from <http://www.migrationpolicy.org/topics/immigrant-integration> [in English].
5. Derhach A. V. Dosvid krain YeS v upravlinni mihratsiinymy potokamy [Best practices in the EU countries regarding management of migration flows]. *Naukovyi visnyk Akademii munitsypalnoho upravlinnia (Ser. "Upravlinnia") – Scientific Bulletin of the Academy of Municipal Management (Series 'Management')*, 2013, pp. 247-252 [in Ukrainian].
6. Kurii L. O. Rehuliuвання mihratsiinnykh protsesiv v systemi formuvannia konkurentospromozhnosti ekonomichnoi systemy Ukrainy [Regulation of migration processes from the standpoint of competitiveness growth of Ukraine's economic system], from http://mev.khnu.km.ua/load/2013/4_formuvannja_konkurentospromozhnosti_v_umovakh_zrostannja_mobilnosti_ljudskogo_kapitalu/34-1-0-197 [in Ukrainian].
7. Malynovska O. Mihratsiina polityka v Ukraini: formuvannia, zmist, vidpovidnist suchasnym vymoham [Migration policy in Ukraine: formation, contents, conformity with requirements, from http://www.ier.com.ua/files/publications/Policy_Briefing_Series/PB_01_migration_2013_ukr.pdf [in Ukrainian].
8. *European Guidelines for Validating Non-formal and Informal Learning. European Centre for the Development of Vocational Training. European Commission. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009. 90 p.*, from http://www.cedefop.europa.eu/EN/Files/4054_en.pdf [in English].
9. *European qualifications framework*, from <http://www.cedefop.europa.eu/bg/events-and-projects/projects/european-qualification-framework-eqf> [in English].

О. Лошенко

Вдосконалення концепції регулювання ...

---

10. Borotba z nelegalnoiu mihratsiieiu ta torhivleiu liudmy [Measures to combat illegal migration and human trafficking], from <http://eubam.org/ua/who-we-are/> [in Ukrainian].

Редакція отримала матеріал 23 травня 2017 р.